

ELS DRETS DELS TREBALLADORS UN TEMA PER ARQUEÒLEGS?

Eduardo Galeano

1. La negació d'un dret

Més de noranta milions de clients acudeixen, cada setmana, a les botigues Wal-Mart. Els més de nou-cents mil empleats tenen prohibida l'afiliació a qualsevol sindicat. Quan a algú se li acut la idea, passa a ser un desocupat més. L'exitosa empresa nega, sense dissimular-ho, un dels drets humans proclamats per les Nacions Unides: la llibertat d'associació.

El fundador de Wal-Mart, Sam Walton, va rebre el 1992 la Medalla de la Llibertat, una de les més altes condecoracions dels Estats Units.

Un de cada quatre nord-americans adults i nou de cada deu nens, s'empassen a McDonald's el menjar plàstic que els engreixa. Els treballadors de McDonald's són tan rebutjables com el menjar que serveixen: els pica la mateixa màquina. Tampoc ells no tenen el dret de sindicar-se.

A Malàisia, on els sindicats obrers encara existeixen i actuen, les empreses Intel, Motorola, Texas Instruments i Hewlett Packard van aconseguir evitar aquesta molèstia. El govern de Malàisia va declarar "union free", lliure de sindicats, el sector electrònic.

Tampoc no tenien cap possibilitat d'agremiar-se les cent noranta obreres que van morir cremades a Tailàndia, el 1993, en el cobert barrat per fora on fabricaven les nines de Sesame Street, Bart Simpson i els Muppets.

2. Relacions d'imposició

Bush i Gore van coincidir, durant la campanya electoral de l'any passat, en la necessitat de continuar imposant al món el model nord-americà de relacions laborals. "El nostre estil de treball", com tots dos el van anomenar, és el que està marcant el pas de la globalització que avança amb botes de set llegües i entra fins als més remots racons del planeta.

La tecnologia, que ha abolit les distàncies, ara permet que un treballador de Nike a Indonèsia hagi de treballar cent mil anys per guanyar el que guanya en un any, un executiu de la Nike als Estats Units, i que un treballador de la IBM a Filipines fabriqui computadores que ell no pot comprar.

És la continuació de l'època colonial, en una escala mai no coneguda. Els pobres del món continuen complint la seva funció tradicional: proporcionen braços barats i productes barats, encara que ara produeixin nines, sabates esportives, computadores o instruments d'alta tecnologia a més de produir, com abans, cauxú, arròs, cafè, sucre i altres coses maleïdes pel mercat mundial.

Des de 1919 s'han signat 183 convenis internacionals que regulen les relacions de treball en el món. Segons l'Organització Internacional del Treball, d'aquests 183 acords, França en va ratificar 115, Noruega 106, Alemanya 76 i Estats Units... catorze. El país que encapçala el procés de globalització només obeeix les seves pròpies ordres. Així garanteix la impunitat suficient a les seves grans corporacions, llançades a la cacera de la mà d'obra barata i a la conquesta de territoris que les indústries brutes poden contaminar tant com vulguin. Paradoxalment, aquest país que no reconeix cap altra llei que la llei del treball fora de la llei, ara diu que no hi haurà més remei que incloure "clàusules socials" i de "protecció ambiental" en els acords de lliure comerç. Què seria de la realitat sense la publicitat que l'emascara?

3. L'empresa se'n renta les mans

Aquestes clàusules són simples impostos que el vici paga a la virtut amb càrrec a la rúbrica de relacions públiques, però el sol esment dels drets dels obrers posa els pèls de punta als més fervorosos advocats del sou de la fam, l'horari de goma i l'acomiadament lliure. Des que Ernesto Zedillo va deixar la presidència de Mèxic, va passar a integrar els directors de la Union Pacific Corporation i del consorci Procter & Gamble, que opera a 140 països. A més, encapçala una comissió de les Nacions Unides i difon els seus pensaments a la revista Forbes: en idioma tecnocràtic, s'indigna contra "la imposició d'estàndards laborals homogenis en els nous acords comercials". Traduït, això significa: llencem d'una pu-nyetera vegada a la galleda de les escombraries tota la legislació internacional que encara protegeix els treballadors. El president jubilat cobra per predicar l'esclavitud. Però el principal director executiu de General Electric ho diu més clar: "Per competir, cal espremer les llimones".

4. Els fets són els fets

Davant les denúncies i les protestes, les empreses se'n renten les mans: jo no ho vaig fer. En la indústria postmoderna, el treball ja no està concentrat. És així a tot arreu, i no solament en l'activitat privada. Els contractistes fabriquen les tres quartes parts dels autos de Toyota. De cada cinc treballadors de Volkswagen al Brasil, només un és treballador de l'empresa. Dels 81 treballadors de Petrobrás morts en accidents de treball els últims tres anys, 66 estaven al servei de contractistes que no compleixen les normes de seguretat. A través de tres-centes empreses contractistes, la Xina produeix la meitat de totes les nines Barbie per a les nenes del món. A la Xina sí que hi ha sindicats, però obeeixen un Estat que, en nom del socialisme, s'ocupa de la disciplina de la mà d'obra: "Nosaltres combatem l'agitació obrera i la inestabilitat social per assegurar un clima favorable als inversors", va explicar no fa gaire Bo Xilai, secretari general del Partit Comunista en un dels més grans ports del país.

El poder econòmic està més monopolitzat que mai, però els països i les persones competeixen en el que poden: a veure qui ofereix més a canvi de menys, a veure qui treballa el doble a canvi de la meitat. A la vora del camí estan quedant les restes de les conquestes obtingudes per dos segles de lluites obreres en el món.

Les plantes "*maquiladoras*" de Mèxic, Amèrica Central i el Carib, que per alguna cosa s'anomenen "sweat shops", tallers de suor, creixen a un ritme molt més accelerat que la indústria en el seu conjunt. Vuit de cada deu noves feines a l'Argentina són "en negre", sense cap protecció legal. Nou de cada deu noves ocupacions a tot Amèrica Llatina corresponen al "sector informal", un eufemisme per dir que els treballadors estan

deixats de la mà de Déu. L'estabilitat laboral i els altres drets dels treballadors, d'aquí a poc temps, seran un tema per arqueòlegs? Només records d'una espècie extingida?

5. En el món al revés, la llibertat oprimeix

En el món al revés, la llibertat oprimeix: la llibertat dels diners exigeix treballadors presoners de la presó de la por, que és la presó més presó de totes les presons. El déu del mercat amenaça i castiga; i qualsevol treballador de qualsevol lloc ho sap prou bé. La por a la desocupació, que serveix als contractants per reduir els seus costos de mà d'obra i multiplicar la productivitat és, avui per avui, la font d'angoixa més universal. Qui està lliure del pànic de ser llençat a les llargues cues dels qui busquen feina? Qui no tem convertir-se en un "obstacle intern", per dir-ho amb les paraules del president de la Coca-Cola, que fa un any i mig va explicar l'acomiadament de milers de treballadors dient que "hem eliminat els obstacles interns?"

I posats a fer preguntes, l'última: davant la globalització dels diners, que divideix el món en domadors i domats, es podrà internacionalitzar la lluita per la dignitat del treball? Un bon desafiament.

*Extret de PÁGINA 12
(Argentina, 22.04.2001)*